Китай як стратегічний союзник Росії у війні проти України: геополітична деструкція під виглядом нейтралітету

Віктор Бедь,

доктор богословських наук, доктор юридичних наук, професор, академік Науково-дослідний інститут стратегічних та політико-правових досліджень Карпатський університет імені Августина Волошина

м. Ужгород, 20 липня 2025 року

Псевдонейтралітет Пекіна: дипломатичні маски та реальні дії

Попри заяви Китаю про нейтралітет у війні Росії проти України, фактична поведінка Пекіна демонструє протилежне. КНР стала головним економічним та політичним тилом Москви. Обсяги імпорту російської нафти до Китаю досягли 47% загального обсягу постачання нафти до країни, забезпечуючи РФ стабільні доходи на фоні західних санкцій. Пекін також посідає центральне місце у глобальних схемах обходу санкцій проти Кремля — зокрема, через Гонконг, який став логістичним хабом «сірої» торгівлі.

Стратегічна змова чи політичний розрахунок?

Хоча достовірних доказів того, що саме Китай спонукав путінський режим Російської Федерації до нападу на Україну, немає, проте очевидно, що Пекін не лише не стримував цю агресію, а й мав вигоду з її реалізації.На тлі політичної дестабілізації у США, геополітичних дискусій у НАТО та внутрішньої слабкості Європейського Союзу, Росія виконала роль «наживки» для відволікання Заходу. Тим самим Китай зміцнив свій простір маневру в Індо-Тихоокеанському регіоні.

Ідеологічна спорідненість: комуністичні витоки та державницьке мислення

У Китаї з 1949 року утверджений і досі зберігається комуністичний політичний режим, який активно впроваджує, підтримує та реалізовує

комуністичну ідеологію як стрижень державного буття. Для китайського керівництва ідеологія є не просто риторикою, а фундаментальним фактором державного будівництва, національної мобілізації, соціального контролю та геополітичного впливу. Саме тому Пекін з підозрою ставиться до західної моделі ліберальної демократії та відкритого суспільства.

Натомість у більшості країн Заходу, включно з Україною, значення ідеології як державної основи часто ігнорується або ж вважається вторинним. Це стратегічна помилка, яка не дозволяє адекватно оцінити довгострокову мотивацію та силу мобілізаційного потенціалу таких держав, як Китай чи Росія.

Путінський режим у Російській Федерації фактично здійснив реанімацію основ комуністично-радянської ідеології, хоч і під маскою «традиціоналізму» чи «патріотизму». Ідеї централізації влади, придушення інакодумства, мілітаризації суспільства та протиставлення себе Заходу прямо перегукуються з практиками комуністичного тоталітарного Союзу РСР. Таким чином, ідеологічна модель сучасної Росії є близькою, зрозумілою і навіть співзвучною китайському керівництву.

Саме на цій ідеологічній основі виникає не лише тимчасова вигода чи ситуативне партнерство, а глибинна зацікавленість Пекіна в підтримці Москви як союзника в антизахідному геоідеологічному фронті. І саме тому Китай підтримував, підтримує і, найімовірніше, буде підтримувати путінську Росію — незалежно від офіційної риторики про "нейтралітет" чи "мир".

Фінансово-економічна підтримка тривалої війни

Пекін гарантував Москві не лише стабільне постачання технологічних компонентів подвійного призначення, але й створив фінансову подушку для продовження війни. У липні 2025 року стало відомо, що понад 65% електроніки в російських безпілотниках типу «Шахед» має китайське походження. Попри загрозу нових санкцій, Китай послідовно підтримує військову машину РФ — якщо не озброєнням, то товарами, логістикою та критично важливими компонентами.

Формування антизахідної вісі: Росія – Китай – Іран та інші

Китай відіграє провідну роль у конструюванні нової геополітичної осі, антагоністичної до Заходу. Синергія з Росією, стратегічна співпраця з Іраном та активне залучення країн Глобального Півдня (через ініціативу «Один пояс – один шлях» і BRICS) формують нову модель міжнародної конфронтації. Показовим став демарш Китаю 15 липня 2025 року, коли Сі Цзіньпін зустрівся

з Лавровим у Пекіні і відкрито підтримав його антизахідну риторику — на фоні жорсткої ініціативи президента США Дональда Трампа запровадити 100% мита проти торгових партнерів РФ.

Блокування ініціатив миру та деструкція глобального порядку

Пекін відкрито ігнорує ініціативи глобального миру, запропоновані Україною. На саміті в Швейцарії (2024) Китай демонстративно відмовився приєднатися до фінальної декларації. Ба більше, у співпраці з Бразилією Пекін намагається створити паралельну дипломатичну платформу, яка, фактично, легітимізує кремлівське бачення миру — з поділом України, відмовою від Криму та східних територій.

Висновки: загроза системного масштабу

Китайська стратегія — це не ситуативна економічна підтримка Росії, а частина довготривалого плану переформатування глобального порядку, заснованого на силі, автаркії (прагненні повної самозабезпеченості та незалежності від зовнішньої торгівлі чи тиску) та розподілі сфер впливу. Пекін не просто співчуває Кремлю — він створює альтернативу західній моделі цивілізаційного розвитку. І чим довше триватиме війна, тим більше виграє Китай у геополітичному, геоекономічному та геостратегічному сенсі.

Джерела:

1. Russia, China discuss Ukraine war and ties with the United States. – Reuters, 13.07.2025. – Режим доступу: https://www.reuters.com/world/china/russia-china-discuss-ukraine-war-ties-with-united-states-2025-07-13/ (дата доступу: 20.07.2025).

2. Trump threatens tariffs in 50 days: What harm will it do to Russia? – Al Jazeera, 15.07.2025. – Режим доступу: https://www.aljazeera.com/news/2025/7/15/trump-threatens-tariffs-in-50-days-what-harm-will-it-do-to-russia (дата доступу: 20.07.2025)

3. China-Russia-Ukraine: June 2025. – Council on Foreign Relations (Molly Carlough i Sebastian Ratzan), 08.07.2025. – Режим доступу: https://www.cfr.org/article/china-russia-ukraine-june-2025 (дата доступу: 20.07.2025)

4. Russian officials say they aren't worried about Trump's 50-day tariff ultimatum. – Business Insider, 16.07.2025. – Режим доступу: https://www.businessinsider.com/russian-officials-scoff-at-trumps-50-day-ultimatum-2025-7 (дата доступу: 20.07.2025)